

Innhold (klikk på sidetallet, så kommer du dit direkte ...)

Viktige tidsfrister	1
Siste nytt fra BIO	2
<i>Et nyttårsønske: arbeidsro</i>	2
<i>Torleiv Brattegard er pensjonist</i>	2
<i>To nye førsteamanuenser fra årsskiftet</i>	2
<i>Ny stedfortreder for instituttleder: Vigdis Vandvik</i>	2
<i>Valg av verneombud</i>	3
<i>Institutttrådsrådsmøte 16. januar</i>	3
BIO i medier	4
<i>Petter Larsson: Myndighetene på ville revespor</i>	4
Siste nytt fra verden rundt oss	4
<i>NFR: Stene-Larsen fortsetter som leder for hovedstyret</i>	4
<i>Høring: Hallingskarvet nasjonalpark og Finse biotopvernområde</i>	4
<i>Pris for forskning om marint miljø og helse</i>	4
<i>14 ledige professorat i Kiel</i>	4
Info fra studieseksjonen	5
<i>Husk sensurfrist 10. januar!</i>	5
Info fra forskningsadministrasjonen	5
<i>EUs 7. rammeprogram lansert</i>	5
Gjesteforelesninger, seminarer og kollokvier	5
<i>Earth systems videoseminar: Warming melts ice, Richard Alley (Penn State)</i>	5
Nye artikler	5
<i>Christa Schleper: genomanalyse av ukultivert arkebakterie</i>	5
<i>Christian Mong: kolonisering av furu i breområder i Himalaya</i>	5
<i>Ragnar Nortvedt: effekter av årstid, temperatur, lys og diett på kveitemuskulatur</i>	6
<i>Lars Helge Sien: billedanalyse av regnbueørret-koteletter</i>	6
<i>Richard Telford & John Birks: temperatur beregnet fra pollen og mygg</i>	7
<i>John Birks: hvor store endringer kan måles fra pollendata?</i>	7

Viktige tidsfrister

Mer info om følgende utlysninger og mange flere (inkl. løpende, dvs. uten frister) finner du [her](#)

Husk å sende søknadsutkastet til post@bio.uib.no 1 uke i forveien (gjelder ikke mindre bevilgninger som legater og fonds)

10. jan	Påmelding til fagdag i ernæring	1. feb	Nordic Marine Academy: - organisering av Forskerkurs - mobilitetstipend - støtte til konferanser
12. jan	Påmelding FP7 kurs		NORDPLUS
15. jan	Et skandinavisk fond	10. feb	Fridtjof Nansens Belønninger
22. jan	Kompetamseprosjekter med brukermedvirkning	15. feb	PADI-Foundation for underwater science mm.
		5. mar	EØS Latvia
		30. mar	COST

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	E-post:	Jarl Giske:
Postboks 7800	Bioblokken, 3. etg.	+47 55 58 44 00	post@bio.uib.no	Tlf 84403
N-5020 Bergen	Høyteknologisenteret	Telefaks:	Internett:	Mob 9920 5975
Norge	i Bergen.	+47 55 58 44 50	http://www.bio.uib.no	
	Thormøhlensgate 55			

Siste nytt fra BIO

Et nyttårsønske: arbeidsro

Dette er ikke mitt ønske for meg selv, men for alle BIOs forskere. Spesielt de fast ansatte, som dras mellom så mange plikter og forventninger at det er vanskelig å få den konsentrasjonen som trengs for å drive god forskning. UiB har en klar ambisjon om å bli et forskningsuniversitet, og BIO vil gjerne være stolt av vår forskning. Forskerne har også dette ønsket, og jeg har sett flere som i året som gikk har blitt veldig slitne av å leve i spenningen mellom forventninger til resultater og forventninger til at de skal samtidig drive med så mye annet. For nesten alle forskere er forskning det kjekkeste vi vet, og da er det meget uheldig om instituttet ikke tilrettelegger for dette på den mest stimulerende måten.

Så hva kan jeg gjøre for at forskerne skal få mer tid til vårt viktigste oppdrag? Hvordan kan BIOs administrasjon arbeide enda bedre for dette formålet? Kom med forslag! Er det arbeidsoppgaver som bør flyttes fra forskere til administrasjonen? Kan administrasjonen omprioritere sine gjøremål? Er der noe som kan gjøres som ville gjort hverdagen lettere for forskere og teknikere? Vi skal ha fokus på arbeidsforhold ei tid framover, og både instituttrådet og ledergruppa vil diskutere hva vi kan gjøre for å legge forholdene til rette for at det vitenskapelige personalet, teknikerne og administrasjonen skal gjøre det de kan best, med formål å gi best mulig forskning og utdanning.

Godt nyttår!

Hilsen Jarl

Torleiv Brattegard er pensjonist

I 2006 har BIO mistet to av de mest markerte marinbiologene det siste halve århundret, Tore Høisæter og Torleiv Brattegard. Tore ble pensjonist i mai, og Torleiv nå ved årsskiftet. Begge fortsetter imidlertid å arbeide, dog uten betaling, og helt etter lystprinsippet. Torleiv har gitt beskjed om at han vil flytte "hjem" til Espeland, som han motvillig flyttet fra ved innflyttingen til Høyteknologisentreret i 1990. Selv om det hører med å si takk for innsatsen i dag, så skal dette sies mye tydeligere når forskergruppa i Marin biodiversitet har fått kalt oss til dimmefest for Torleiv.

To nye førsteamanuenser fra årsskiftet

Fra årsskiftet ble **Vigdis Vandvik** og **Richard Telford** ansatt som førsteamanuenser i botanisk økologi ved BIO. De har begge vært her en god stund, men vi sier likevel velkommen! Velkommen til BIO i nye stillinger! Og igjen en takk til Bjerknes-senteret som har lovet å betale lønnen for Richard de to første årene. Richard vil i denne perioden ha arbeidsplass både ved BIO og Bjerknes-senteret.

Ny stedfortreder for instituttleder: Vigdis Vandvik

Da Peter Emil Kaland ble syk i høst, oppsto et behov for ny nestleder. Fakultetet ble kontaktet, og BIO fikk lov til å ha to stedfortredere for instituttleder. **Gunnar Bratbak** tok over med det samme, mens BIO sa til fakultetet at den andre nestlederfunksjonen ville bli satt inn fra årsskiftet. Baktanken var at **Vigdis Vandvik** da trolig var ansatt som førsteamanuensis, og trolig ikke ville ha personlighetsstyrke til å takke nei til et nestlederverv ved BIO. Nå har hun vært i sving som førsteamanuensis i ei uke, og BIO har bedt fakultetet oppnevne henne som stedfortreder. (Et rart begrep. Man kan være nestleder for et institutt, med neppe stedfortreder for instituttet. Det er mer enn selv Vigdis kan ta på seg.)

BIO har ikke definert spesialfelt for de to stedfortrederne. Gunnar vil fortsette med overoppsyn med byggeprogrammene.

Valg av verneombud

Det er tid for valg av nye verneombud for perioden 01.01.2007 - 31.12.2008. De som har vært verneombud er:

Høyteknologisenteret	Mette Hordnes
Jahnebakken	Marit Madsen
Realfagbygget	Jan Berge - Teresa Cieplinska

Jeg foreslår at vi går ned fra 4 til 3 verneombud, 1 fra hver av byggene HIB - Jahnebakken - Realfagbygget. Høyteknologisenteret sitt verneombud tar seg av Marin Biologisk stasjon på Espeland.

Eventuelle forslag på kandidater må sendes meg innen 15. januar 2007. Dersom det kommer forslag på flere kandidater må vi avholde valg innen 15. januar. Foreligger bare et forslag for hvert bygg ved fristens utløp, vil disse kandidatene etter reglene anses som valgt.

Hilsen Eva Krzywinski

Instituttårsrådsmøte 16. januar

Vi er inne i prosessen med å utarbeide budsjett for BIO for 2007. Fakultetstyret gjorde sine vedtak angående tildeling til instituttene i desember. Tirsdag 16. januar kl 1000 inviteres Instituttrådet til møte for å diskutere hovedlinjene i budsjettet. Sakspapirer blir sendt ut tirsdag 9. januar.

Representanter i Instituttrådet ved BIO (vitenskapelig personale)

Gunnar Bratbak
Jorun Egge
Anders Fernø
Arne Johannessen
Petter Larsson (leder)
Christoffer Schander
Geir Totland

Vararepresentanter (i rangert rekkefølge)

Ole Brix
Knut Krzywinski
Ivar Rønnestad
Nils-Kåre Birkeland
Harald Kryvi
Øyvind Ulltang
Heidrun Wergeland
Are Nylund

•Gruppe B (midlertidig ansatt vitenskapelig personale)

Representant

Espen Strand

Ruth-Anne Sandaa
Anita Jacobsen
Runar Stokke

•Gruppe C (teknisk og administrativt personale)

Representanter

Mette Hordnes
Solveig Torkildsen

Eva Beate Hårklau
Beate Ingvarsen
Evy Skjoldal

•Gruppe D (studenter)

Representanter

Even Birkeland
Oddbjørn Seljeseth
André Sulen

Mette Eilertsen
Camilla Myr
Marthe Solvang
Anne K Johannessen
Dag André Leireng

Verneombudene ved BIO er observatører.

BIO i medier

Petter Larsson: Myndighetene på ville revespor

Petter Larsson hadde innlegg i Aftenposten på lille julaften: "Planene Direktoratet for Naturforvaltning har om å skyte all fjellrev på Finse (Aftenposten 16. desember) får en til å gni seg i øynene å lure på om man har lest riktig. Det kan ikke være mulig at et direktorat som skal ta vare på norsk natur, og særlig av utsatte arter, går inn for utskytning av en fredet art. På Hardangervidda har vi en helt parallell situasjon til fjellreven med villreinen. Reinen her stammer i hovedsak fra forvillet tamrein, men har høy vernestatus og er villrein god som noen. Hvorfor går man da så drastisk ut mot fjellrev muligens iblandet tamrev (blårev)? Blårev er også fjellrev, og kan innslaget av tamrev nettopp være det som hindrer innavl? Burde man ikke heller studere Finse-revene for å finne ut hvorfor de klarer seg?" Les hele innlegget på Aftenposten.no.

Siste nytt fra verden rundt oss

NFR: Stene-Larsen fortsetter som leder for hovedstyret

Geir Stene-Larsen fortsetter som leder for Forskningsrådets hovedstyre. Det nye hovedstyret er oppnevnt for perioden 1. januar 2007 til 31. desember 2010.

Direktøren for Nasjonalt folkehelseinstitutt får med seg Unni Steinsmo, konsernsjef for SINTEF, som ny nestleder. Steinsmo var også med i det forrige hovedstyret. Øvrige medlemmer er professor Kari Melby (ny, leder for Forskningsrådets divisjonsstyre for vitenskap), professor Knut Liestøl (leder for divisjonsstyret for store satsinger), dr. Alf Bjørseth (ny, leder for divisjonsstyret for innovasjon), professor Ole Henrik Magga (ny) og markedsansvarlig Siri Kalvig (ny).

Som første og andre varamedlem er rektor Eli Bergsvik og direktør Peter Wesenberg oppnevnt. Seks medlemmer av det forrige hovedstyret er gått ut: Tore Andreassen, Marit Boyesen, Ingvild Sælid Gilhus, Lars Takla, Idun Christie og Arild Underdal.

Høring: Hallingskarvet nasjonalpark og Finse biotopvernområde

BIO har blitt invitert til å avgi en høringsuttalelse i forhold til foreslåtte vernetiltak for disse to områdene. Dersom noen ønsker å se på det tilsendte materialet for eventuelt å skrive utkast til en høringsuttalelse, så ta kontakt med Jarl.

Pris for forskning om marint miljø og helse

Forskere fra hele verden inviteres til å konkurrere om forskningsprisen "Prize Dr Edourdo Delcroix 2007". Prisen på 12.500 Euro deles ut hvert andre år for å fremme forskning om det marine miljø og human helse. Les mer på NFRs website.

14 ledige professorat i Kiel

The Christian-Albrechts University in Kiel (CAU) jointly with the Leibniz-Institute of Marine Sciences (IFM-GEOMAR) is establishing a cross-faculty, multi-disciplinary research focus with the title "The Future Ocean" for the multi-faceted study of human-induced ocean change, marine hazards and marine resources. As part of this initiative, 14 new Professorships (W1 and W2) are being established which we wish to fill with exceptional young researchers from the fields of natural sciences, law, economics and medicine. Salary will normally be at grade W1, salary at grade W2 is however possible dependent on fulfilling legal and personal qualification requirements.

For more Information about the Cluster and Professorship please see below or the homepage at:

<http://www.uni-kiel.de/future-ocean/index.shtml>

Stefan Kontradowitz, e-mail: stefankontradowitz@gmx.de

Info fra studieseksjonen

Husk sensurfrist 10. januar!

Absolutt siste frist for å levere resultater fra høstens eksamener er 10. januar. Det er svært viktig at vi overholder denne fristen, da disse resultatene kan få avgjørende betydning for den enkelte student med tanke på opptak til mastergrad eller for opptak til enkeltemner (forkunnskapskrav). Det genereres veldig mye ekstra arbeid i forbindelse med sensur som kommer inn for sent, så pass på fristen!

Info fra forskningsadministrasjonen

EUs 7. rammeprogram lansert

Dette er egentlig ikke nytt, siden den lanseringen har vært massivt annonsert over lang tid, men det ble først 22. desember at de første 42 utlysningene og de endelige versjonene av de respektive arbeidsprogrammene ble offentliggjort.

All informasjon er tilgjengelig fra [CORDIS](#). Se også på [Find a Call](#), på de interne sidene til [Forskningsavdelingen](#) og på [BIOs interne sider](#) (dessverre ikke helt oppdaterte).

Gjesteforelesninger, seminarer og kollokvier

Earth systems videoseminar: Warming melts ice, Richard Alley (Penn State)

Alle interesserte er velkommen til nytt videoseminar i Horizons in Earth Systems.

Earth systems videoseminar: Warming melts ice, Richard Alley (Pennsylvania State University).

Tid: 10. januar kl. 18:00. Sted: Fjellhallen (rom 2113) Institutt for geovitenskap, Realfagbygget.

<http://www.wun.ac.uk/horizons/earthsystems/>

Abstract blir som regel lagt ut på denne nettsiden et par dager i forveien.

Nye artikler

Christa Schleper: genomanalyse av ukultivert arkebakterie

Hallam SJ, Konstantinidis KT, Putnam N, [Schleper C](#), Watanabe Y, Sugahara J, Preston C, de la Torre J, Richardson PM, DeLong EF 2006. Genomic analysis of the uncultivated marine crenarchaeote *Cenarchaeum symbiosum*. PROCEEDINGS OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF THE UNITED STATES OF AMERICA 103: 18296-18301

Abstract: Crenarchaeota are ubiquitous and abundant microbial constituents of soils, sediments, lakes, and ocean waters. To further describe the cosmopolitan nonthermophilic Crenarchaeota, we analyzed the genome sequence of one representative, the uncultivated sponge symbiont *Cenarchaeum symbiosum*. *C. symbiosum* genotypes coinhabiting the same host partitioned into two dominant populations, corresponding to previously described a- and b-type ribosomal RNA variants. Although they were syntenic, overlapping a- and b-type ribotype genomes harbored significant variability. A single tiling path comprising the dominant a-type genotype was assembled and used to explore the genomic properties of *C. symbiosum* and its planktonic relatives. Of 2,066 ORFs, 55.6% matched genes with predicted function from previously sequenced genomes. The remaining genes partitioned between functional RNAs (2.4%) and hypotheticals (42%) with limited homology to known functional genes. The latter category included some genes likely involved in the archaeal-sponge symbiotic association. Conversely, 525 *C. symbiosum* ORI's were most highly similar to sequences from marine environmental genomic surveys, and they apparently represent orthologous genes from free-living planktonic Crenarchaeota. In total, the *C. symbiosum* genome was remarkably distinct from those of other known Archaea and shared many core metabolic features in common with its free-living planktonic relatives.

Christian Mong: kolonisering av furu i breområder i Himalaya

Mong CE & Vetaas OR 2006. Establishment of *Pinus wallichiana* on a Himalayan glacier foreland: Stochastic distribution or safe sites? ARCTIC ANTARCTIC AND ALPINE RESEARCH 38: 584-592

Abstract: The establishment of tree seedlings in primary succession is thought to occur only after an adequate reserve of nutrients has accumulated in the soil. Individuals of Pinaceae are sometimes reported to grow on very recently deglaciated substrates. This study analyzed the colonization of a

glacier foreland by *Pinus wallichiana*. Physical, chemical, and biotic aspects of potential and observed seedling microsites were analyzed with regression methods and tests for proportions. Microsites with intermediate to high moisture levels and alkaline nutrient-poor soils were found to be conducive to seedling establishment. The most recently deglaciated parts of the foreland have soils with little nutrients and high pH. There is a linear change in soil variables from low nutrient content and high pH at the most recently deglaciated parts to more nutrient-rich and neutral toward the pre-neoglacial moraines. Surrounding old-growth forests of *Pinus wallichiana* shed an abundance of seeds onto the foreland, are able to germinate and grow, and are predominant among the early pioneers, which makes this species an unusual pioneer of primary succession. Colonization by *P. wallichiana* is not restricted to particular safe sites. Even though individuals look chlorotic and stunted, they grow at near normal rates. Leaf discoloration of seedlings occurs in soils with high pH and low nitrogen content. *P. wallichiana* is also a canopy dominant on some of the oldest terrains and outside the foreland.

Ragnar Nortvedt: effekter av årstid, temperatur, lys og diett på kveitemuskulatur

Haugen T, Kiessling A, Olsen RE, Rora MB, Slinde E & [Nortvedt, R](#) 2006. Seasonal variations in muscle growth dynamics and selected quality attributes in Atlantic halibut (*Hippoglossus hippoglossus* L.) fed dietary lipids containing soybean and/or herring oil under different rearing regimes. AQUACULTURE 261: 565-579

Abstract: Atlantic halibut (*Hippoglossus hippoglossus*), 1630 +/- 510 g at the start of the experiment were reared in tanks for 1 year and subjected to three different environmental regimes; Continuous light and Constant temperature (CC), Natural light and Constant temperature (NC) or Natural light and Ambient temperature (NA). Two diets were fed, where 50% of the dietary lipids were either herring oil or soybean oil supplemented. The fish were sampled in May, August and November the first year, and February and May the following year. The CC groups grew better than the NC and NA groups from May to November, and as a result had a significantly ($p < 0.05$) higher weight by the end of the experiment. This difference did however not affect muscle fibre size distribution, or the chosen muscle quality attributes texture, fat content, water or fat loss of the fillet. These quality attributes were influenced by season and body weight, whereas diet had no significant effect. The NA group had lower fat content of the fillet than the other environmental regimes in August, November and May(end), and fat content increased with increasing fish weight. Water and fat losses were lowest in November and February. The diet influenced the fatty acid profile of the musculature; the triacylglycerol fraction reflecting the dietary treatment while the polar fraction was less influenced by diet. The hardness of the fillet was not influenced by the environmental regimes, but by season, and hardness was at its lowest in August, and increased towards the following spring. The muscle fibre distribution varied only with season, and neither treatment nor diet had any effect on the muscle growth dynamics. Recruitment of new fibres seemed mainly to occur during winter, signified by maximum occurrence of fibres $< 500 \mu\text{m}^2$ by the end of the experiment in May.

Lars Helge Stien: billedanalyse av regnbueørret-koteletter

Stien LH, Manne F, Ruohonene K, Kause A, Rungruangsak-Torrissen K & Kiessling A 2006. Automated image analysis as a tool to quantify the colour and composition of rainbow trout (*Oncorhynchus mykiss* W.) cutlets. AQUACULTURE 261: 695-705

Abstract: The goal of this paper is to propose and evaluate automated image analysis methods for describing muscle cutlets in rainbow trout. The proposed automated image analysis methods were tested on a total of 983 scanned images of trout cutlets, and included quality traits such as fat percentage, flesh colour and the size of morphologically distinguishable subparts of the cutlet. A sub-sample of 50 images was randomly selected for manual segmentation of the cutlet, the dorsal fat depot and the red muscle and regions. The identification of these regions by manual and automatic image analysis correlated strongly ($r=0.97$, $r=0.95$ and $r=0.91$, respectively). The estimated fat percentage obtained from image analysis, based on the area of visible fat and the colour of the cutlet flesh, correlated well with chemical fat percentage measured by mid-infrared transmission spectroscopy (MIT) ($r=0.78$). The automated image analysis methods are therefore a reliable means of predicting the fat percentage of trout cutlets. Principal component analysis (PCA) loading plots were used to identify subsets of variables from the image analysis of special significance for further studies; cutlet area, dorsal fat depot area, red muscle area, back height, cutlet width, and width of left and right

abdomen wall were among the variables selected. PCA loading plots of different colour variables indicated that simple statistical coefficients such as percentiles and mean values can be used to quantify different aspects of flesh colour. In conclusion, the methods presented here provide a powerful toolbox for describing important morphological structures and quality traits of trout cutlets.

Richard Telford & John Birks: temperatur beregnet fra pollen og mygg

Antonsson K, SJ Brooks, H Seppä, [Telford RJ](#), [HJB Birks](#) 2006. Quantitative palaeotemperature records inferred from fossil pollen and chironomid assemblages from Lake Giltjärnen, northern central Sweden. *Journal of Quaternary Science* 21: 831-841

Abstract: Palaeotemperature reconstructions based on radiocarbon-dated fossil pollen and chironomid stratigraphies obtained from Lake Giltjärnen provide evidence of climate changes during the last 11 000 years in the boreal zone of northern central Sweden. The records show consistent trends during the early and mid-Holocene, indicating low temperatures at 11 000-10 000 cal. yr BP, followed by a rising trend and a period of maximum values from about 7000 to 4000 cal. yr BP. At 3000 cal. yr BP the chironomid-inferred temperature values rise abruptly, deviating from the late-Holocene cooling trend indicated by the pollen-based reconstruction and most of the other palaeotemperature records from central Scandinavia, probably as a result of local limnological changes in Lake Giltjärnen and its catchment. Comparison of the present results with a lake-level reconstruction from Lake Ljustjärnen, ca. 100 km southwest of Lake Giltjärnen, shows that the low early-Holocene temperatures were associated with high lake-levels at 10 500-8500 cal. yr BP, whereas low lake-levels and dry conditions prevailed during the period of high temperatures at between 7500 and 5000 cal. yr BP, probably due to high summer evapotranspiration and lower precipitation.

John Birks: hvor store endringer kan måles fra pollendata?

[HJB Birks](#) 2007. Estimating the amount of compositional change in late-Quaternary pollen-stratigraphical data. *Vegetation History and Archaeobotany* 16: 197-202.

Abstract Detrended canonical correspondence analysis is used to estimate the amount of palynological change or compositional turnover in ten Holocene pollen-stratigraphical sequences from Setesdal, southern Norway. The results, when the analyses are standardised for the same time interval, show that the highest amounts of change occurred at sites in the south of Setesdal where there is a richer tree flora. This primarily methodological study provides a robust approach to answering the question as to how much change is recorded within a pollen sequence, and to summarising the amount of change between sequences.